

Sygn. akt I C 1278/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 kwietnia 2021 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, I Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: S.S.R. Bartosz Kasielski

Protokolant: sekretarz sądowy Sylwia Wróblewska

po rozpoznaniu w dniu 11 marca 2021 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa M. S. (1) i G. S.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w Ł.

o zapłatę

1. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł. na rzecz małżonków M. S. (1) i G. S. kwotę 4.262,48 zł (cztery tysiące dwieście sześćdziesiąt dwa złote 48/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 24 sierpnia 2020 roku do dnia zapłaty;
2. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł. na rzecz małżonków M. S. (1) i G. S. kwotę 1.317 zł (jeden tysiąc trzysta siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt I C 1278/20

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 22 września 2020 roku M. S. (1) i G. S. wystąpili przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w Ł. o zapłatę kwoty 4.262,48 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 24 sierpnia 2020 roku do dnia zapłaty oraz przyznanie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że sformułowane roszczenie obejmuje zwrot brakującej części ceny uiszczonej tytułem uczestnictwa w imprezie turystycznej w związku z faktem odstąpienia od niej. Zazaczyli, że rezygnacja z udziału w przedmiotowej imprezie nastąpiła przed jej rozpoczęciem, a głównym tego powodem była rozwijająca się sytuacja epidemiologiczna, związane z nią ryzyko zakażenia oraz niebezpieczeństwo dla ich zdrowia i życia. W tak ukształtowanych okolicznościach zachodziły przesłanki do odstąpienia od zawartej umowy w trybie art. 47 ust. 4 ustawy z dnia 24 listopada 2017 roku o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych, a organizator winien zwrócić na ich rzecz nie tylko część, ale całość wpłat dokonanych na poczet zawartej umowy. Powodowie wskazali również, że składając oświadczenie o rezygnacji z imprezy turystycznej z jednoczesną akceptacją potrącenia ze strony biura podróży 80 % zapłaconej ceny (zapis wynikający z Ogólnych Warunków Uczestnictwa) działali pod wpływem błędu, od którego skutecznie uchylili się poprzez pisemne oświadczenie z dnia 10 kwietnia 2020 roku.

(pozew k.4 – 7)

W odpowiedzi na pozew z dnia 15 października 2020 roku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł. wniosła o oddalenie powództwa oraz przyznanie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany negując zarówno zasadę, jak i wysokość zgłoszonego żądania wskazał, że brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że składając oświadczenie o rezygnacji z udziału w imprezie turystycznej powodowie działali pod wpływem błędu uzasadniającego uchylenie się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli. Jednocześnie zaznaczył, że impreza turystyczna odbyła się w planowanym terminie bez przeszkód i zakłóceń, w związku z czym świadoma decyzja o odstąpieniu od umowy nie może być rozpatrywana w świetle powołanej normy art. 47 ust. 4 ustawy z dnia 24 listopada 2017 roku o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych, a przez to rodzić po stronie jej organizatora obowiązku zwrotu dalszej części (ponad uprzednio wypłacone 20 % wartości) uiszczonej ceny.

(odpowiedź na pozew k.48 – 50)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny :

W dniu 18 stycznia 2020 roku M. S. (1) zawarła w imieniu własnym oraz męża G. S. umowę numer (...) o udział w imprezie turystycznej (...), która miała odbyć się w dniach od 1 marca 2020 roku do 9 marca 2020 roku. Łączna cena została ustalona na kwotę 5.328,10 złotych, przy czym zaliczka w wysokości 1.690 złotych płatna do dnia 20 stycznia 2020 roku, a dopłata w wysokości 3.638,10 złotych do dnia 31 stycznia 2020 roku. Integralną część umowy stanowiły Ogólne Warunki Uczestnictwa (OWU).

Stosownie do treści punktu 16 OWU uczestnik mógł odstąpić od umowy w każdym czasie przed jej rozpoczęciem, co wymagało pisemnego oświadczenia doręczonego do biura. W takim przypadku podróżny jest zobowiązany do zapłaty na rzecz organizatora opłaty z tytułu odstąpienia od umowy, której zryczałtowana wysokość uzależniona jest od daty złożenia oświadczenia przed rozpoczęciem imprezy, przy czym im późniejsza rezygnacja tym wyższy jej wymiar. W przypadku odstąpienia w okresie od 7 do 4 dni przed dniem wyjazdu opłata wynosi 80 % ceny imprezy.

(umowa k.18, Ogólne Warunki Uczestnictwa k.19 – 28)

M. S. (1) i G. S. uiszcili cenę w pełnej wysokości w terminach wynikających z zawartej umowy.

(dowód z przesłuchania M. S. (2) k.124v)

Zawierając umowę M. S. (1) i G. S. orientowali się, że na terenie Chin rozprzestrzenia się epidemia koronawirusa SARS CoV – 2, ale traktowali to jako sytuację znacząco odległą od ich codziennej rzeczywistości. Nie brali pod uwagę, że rozwój sytuacji pandemicznej może być dynamiczny i wkrótce objąć swym zakresem również obszar Europy. Na około tydzień przed rozpoczęciem imprezy turystycznej małżonkowie S. dowiedzieli się o wykryciu pierwszego przypadku koronawirusa SARS CoV – 2 na Teneryfie. W dniu 26 lutego 2020 roku M. S. (1) i G. S. uzyskali z mediów informację o ujawnieniu kolejnych przypadków koronawirusa SARS CoV-2 w hotelu (...) na T. (w pobliskiej odległości od ich docelowego hotelu), co miało skutkować poddaniem wszystkich przebywających tam gości hotelowych obserwacji przez okres 14 dni. Z treści informacji wynikało również, że władze sanitarne Hiszpanii wezwały do zachowania spokoju przypominając, że w 80 % przypadków zakażeń choroba ma łagodny przebieg podobny do grypy, zaś w 15 % jest groźna, a w 2 % krytyczna. Małżonkowie S. zaczęli odczuwać lęk przed potencjalnym narażeniem na zakażenie rozprzestrzeniającym się wirusem. Tego samego dnia uzyskali w Biurze Obsługi operatora informację, że nie mają możliwości rezygnacji z wycieczki z jednoczesnym otrzymaniem zwrotu całości wpłaconej ceny. Po powrocie do domu skontaktowali się telefonicznie z pracownikiem biura podróży, który poinformował ich, że na tą chwilę przy rezygnacji otrzymają zwrot 20 % wartości imprezy, zaś od następnego dnia wartość ta będzie obejmowała już tylko 5 % uiszczonej ceny.

(dowód z przesłuchania M. S. (1) k.124v – 125, wydruki stron internetowych k.29 – 30)

W dniu 26 lutego 2020 roku M. S. (1) złożyła oświadczenie o rezygnacji z imprezy turystycznej akceptując koszty potrącenia zgodne z Ogólnymi Warunkami Uczestnictwa, które na dzień rezygnacji wynosiły 80 % wartości imprezy. Decyzja poprzedzona była kontaktem telefonicznym z pracownikiem biura, który przesłał klientom wzór oświadczenia o rezygnacji z odpowiednio wypełnionymi danymi, a przy tym informował o wysokości potrącenia.

Głównym i jednym powodem rezygnacji pozostawał fakt ujawnienia przypadków zakażenia koronawirusem SARS CoV – 2 na Teneryfie. Odstąpienie od umowy nie wynikało z faktu rozmyślenia się małżonków S., czy też zmiany ich decyzji co do planów urlopowych w ostatniej chwili, lecz obawy o możliwość narażenia ich zdrowia i życia.

(dowód z przesłuchania M. S. (1) k.124v – 125, zeznania świadka K. W. k. 95 – 96, oświadczenie o rezygnacji z imprezy turystycznej k.32)

W związku z odstąpieniem od umowy M. S. (1) i G. S. uzyskali od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł. zwrot kwoty 1.065,62 złotych stanowiącej 20 % ceny imprezy turystycznej.

(okoliczność bezsporna)

Impreza turystyczna (...) odbyła się w planowanym terminie tj. od dnia 1 marca 2020 roku do dnia 9 marca 2020 roku bez żadnych przeszkód w związku z epidemią koronawirusa SARS CoV – 2. Organizator imprezy turystycznej nie zdecydował się na jej odwołanie, gdyż nie doszło do zamknięcia działalności hoteli, lotnisk i granic państwowych, w szczególności na terenie Hiszpanii. Nie obowiązywały również żadne akty prawne, które utrudniałyby lub uniemożliwiały przeprowadzenie imprezy turystycznej zgodnie z jej planem. Sytuacja epidemiologiczna była również na bieżąco monitorowana w oparciu o komunikaty Ministerstwa Spraw Zagranicznych, lokalną zagraniczną prasę internetową, konsultacje z kontrahentem na miejscu oraz rezydentem. W trakcie trwania imprezy turystycznej żaden z jej uczestników nie uległ zakażeniu koronawirusem SARS CoV – 2.

(zeznania świadka A. D. k.87 – 90)

Pismem z dnia 10 kwietnia 2020 roku (doręczonym w dniu 16 kwietnia 2020 roku) M. S. (1) i G. S. wezwali (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w Ł. do zapłaty kwoty 4.262,48 złotych w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania tytułem zwrotu dalszej części ceny uiszczonej w związku z umową o udział w imprezie turystycznej. W tym samym dniu małżonkowie S. złożyli organizatorowi imprezy turystycznej pisemne oświadczenie (doręczone również w dniu 16 kwietnia 2020 roku) o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli z dnia 26 lutego 2020 roku o rezygnacji z imprezy turystycznej, w którym zaakceptowali koszty potrącenia zgodnie z Ogólnymi Warunkami Uczestnictwa powołując się na błąd co do jej treści.

(wezwanie do zapłaty k.33, potwierdzenie odbioru k.34, oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych k.35, potwierdzenie odbioru k.36)

W odpowiedzi z dnia 3 lipca 2020 roku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł. odmówiło wypłaty jakichkolwiek świadczeń.

(pismo z dnia 3 lipca 2020 roku k.37)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności na podstawie przedłożonych przez strony dokumentów, a także depozycji M. S. (1) oraz świadków A. D. i K. W..

Sąd Rejonowy zważył, co następuje :

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Podstawa materialno – prawna zgłoszonego żądania opierała się o treść art. 47 ust. 4 ustawy z dnia 24 listopada 2017 roku o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (Dz.U. 2017, poz. 2361 z późn. zm., w dalszej części „ustawa”), zgodnie z którym podróżny może odstąpić od umowy o udział w imprezie turystycznej przed rozpoczęciem imprezy turystycznej bez ponoszenia opłaty za odstąpienie w przypadku wystąpienia nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności występujących w miejscu docelowym lub jego najbliższym sąsiedztwie, które mają znaczący wpływ na realizację imprezy turystycznej lub przewóz podróżnych do miejsca docelowego. Podróżny może żądać wyłącznie zwrotu wpłat dokonanych z tytułu imprezy turystycznej, bez odszkodowania lub zadośćuczynienia w tym zakresie.

Przed merytoryczną oceną sformułowanego roszczenia w kontekście powyższego przepisu należy zwrócić uwagę na dwie kwestie.

Po pierwsze, stan faktyczny w niniejszej sprawie był między stronami bezsporny, a przedmiot rozstrzygnięcia sprowadzał się wyłącznie do wykładni art. 47 ust. 4 ustawy w świetle ustalonych okoliczności.

Po wtóre, irrelevantna z punktu widzenia wyniku postępowania pozostawała ewentualna ocena skutecznego uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia złożonego przez powódkę w dniu 26 lutego 2020 roku pod wpływem błędu. Należy wyraźnie zaznaczyć, że podstawa prawna żądania wynikała wprost z zapisu ustawy, który nie mógł być modyfikowany na niekorzyść konsumenta w drodze uregulowań stworzonych i stosowanych przez stronę pozwaną, a mianowicie Ogólnych Warunków Uczestnictwa. Nie można zatem przyjąć, aby treść punktu 16 OWU (wysokość opłat z tytułu rezygnacji) mogła mieć zastosowanie do sytuacji odstąpienia od umowy z przyczyn wynikających z art. 47 ust. 4 ustawy, tym bardziej, że w przepisie tym zastrzeżono bezwzględny obowiązek zwrotu świadczenia na rzecz uczestnika imprezy turystycznej. Marginalnie należy wskazać, że stosowany przez stronę pozwaną wzór oświadczenia nie zawiera jakiegokolwiek pola, które umożliwiłoby wskazanie przyczyny odstąpienia przez klienta, a jednocześnie z góry zakłada, że każdorazowo rezygnacja wiąże się z potrąceniem opłaty w odpowiedniej wysokości, co stanowi wyraz nieświadomego bądź celowego ignorowania instytucji z art. 47 ust. 4 ustawy. Taka praktyka nie zasługuje na aprobatę, tym bardziej, że zgromadzony materiał dowodowy potwierdził, że przyczyna rezygnacji ze strony powodów wiązała się tylko i wyłącznie z rozprzestrzenieniem koronawirusa SARS CoV – 2 i obawą o własne zdrowie i życie. O ile okoliczności tego rodzaju mogą być ostatecznie uznane wyłącznie za subiektywne i niepoparte rzeczywistymi podstawami odczucie uczestników imprezy turystycznej, o tyle nie można z góry odmówić im ewentualnej racji w kontekście normy art. 47 ust. 4 ustawy. W konsekwencji szczegółowe badanie treści oświadczenia woli powódki z dnia 26 lutego 2020 roku jako złożonego pod wpływem błędu oraz uchylenia się od jego skutków pozostawało bezcelowe. W przypadku bowiem ziszczenia się przesłanek ustawowych z art. 47 ust. 4 norma ta gwarantuje pełną ochronę praw powodów (bez względu na treść oświadczenia o rezygnacji i punktu 16 OWU), z kolei przy braku ich wystąpienia czyni aktualnym stosowanie integralnej części umowy włącznie z regulacjami dotyczącymi wysokości opłaty za rezygnację przed rozpoczęciem imprezy turystycznej. W pierwszej z wymienionych sytuacji treść oświadczenia woli powódki o akceptacji potrącenia kwoty stanowiącej 80 % uiszczonej ceny w związku z rezygnacją z imprezy turystycznej (jako realizacja punktu 16 OWU) z uwagi na okoliczności objęte dyspozycją art. 47 ust. 4 ustawy należy ocenić (po wykazaniu stosownych przesłanek) jako sprzeczną z ustawą w rozumieniu art. 58 § 1 k.c., a więc bezwzględnie nieważną *ex tunc*, a przez to niewymagającą podejmowania dalszych kroków celem uchylenia się od jej skutków prawnych, w tym poprzez wykorzystanie instytucji błędu (art. 84 k.c.).

Powracając do najistotniejszej z punktu widzenia rozstrzygnięcia kwestii tj. regulacji art. 47 ust. 4 ustawy należy wskazać, że zapis ten stanowi odzwierciedlenie implementacji do porządku krajowego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady UE numer 2015/2302 z dnia 25 listopada 2015 roku w sprawie imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych, zmieniającej rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 i dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE oraz uchylającej dyrektywę Rady 90/314/EWG (Dz.U.UE.L.2015.326.1). W ramach punktu 31 preambuły do wskazanego aktu prawnego zaznaczono prawo podróżnych do rozwiązania umowy o udział w imprezie turystycznej (w każdym momencie przed rozpoczęciem) bez ponoszenia jakiegokolwiek opłaty za jej rozwiązanie, w przypadku gdy nieuniknione i nadzwyczajne okoliczności miałyby w znaczącym zakresie wpłynąć na realizację imprezy turystycznej. Mogą one obejmować na przykład działania wojenne, inne poważne problemy związane z bezpieczeństwem, takie jak terroryzm, znaczące zagrożenie dla zdrowia ludzkiego, takie jak wybuch epidemii poważnej choroby w docelowym miejscu podróży lub katastrofy naturalne, takie jak powódzie lub trzęsienia ziemi, lub warunki pogodowe uniemożliwiające bezpieczną podróż do miejsca docelowego uzgodnionego w umowie o udział w imprezie turystycznej. Wyrazem założonego przez ustawodawcę europejskiego celu pozostaje art. 12 ust. 2 dyrektywy zgodnie z którego treścią podróżny ma prawo do rozwiązania umowy o udział w imprezie turystycznej przed rozpoczęciem imprezy turystycznej bez ponoszenia jakiegokolwiek opłaty za rozwiązanie w przypadku nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności występujących w miejscu docelowym lub jego najbliższym sąsiedztwie, które to okoliczności w znaczącym stopniu wpływają na realizację imprezy turystycznej lub które w znaczącym stopniu

wpływają na przewóz pasażerów do miejsca docelowego, zaś w przypadku rozwiązania umowy o udział w imprezie turystycznej zgodnie z niniejszym ustępem podróżny jest uprawniony do pełnego zwrotu wszelkich wpłat dokonanych z tytułu imprezy turystycznej, ale nie ma prawa do dodatkowej rekompensaty.

Na gruncie krajowego porządku prawnego termin nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności utożsamiany jest z sytuacją pozostającą poza kontrolą strony powołującej się na taką sytuację, której skutków nie można było uniknąć, nawet gdyby podjęto wszelkie rozsądne działania (art. 4 pkt 15 ustawy). Analiza konkretnego przypadku w świetle art. 47 ust. 4 ustawy, w tym nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności musi być dokonywana przy uwzględnieniu kryteriów obiektywnych. Sama zaś treść komentowanego przepisu nie prowadzi do konkluzji, aby przesłanką jego zastosowania był finalny brak realizacji imprezy turystycznej (odwołanie), częściowa realizacja przewidzianego programu, czy też wystąpienie innych trudności w jej przeprowadzeniu. Zarówno ustawodawca europejski, jaki i krajowy posłużyli się zwrotem „mający znaczący wpływ na realizację imprezy turystycznej lub przewóz podróżnych do miejsca docelowego” (odpowiednio treść art. 12 ust. 2 dyrektywy i art. 47 ust. 4 ustawy). Gdyby ich intencją było powiązanie nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności z faktyczną realizacją imprezy turystycznej to dali by temu wyraz w treści przyjętych regulacji, co ostatecznie nie miało miejsca. Tym samym, w realiach niniejszej sprawy, nie sposób nadać decydującego znaczenia samemu faktowi, że impreza turystyczna odbyła się w wyznaczonym terminie, a do tego bez przeszkód oraz nie wykryto u żadnego z jej uczestników zakażenia koronawirusem SARS CoV – 2. Przeciwnie koniecznym pozostaje poprzez odwołanie się do kryteriów natury obiektywnej ustalenie, czy rezygnacja z imprezy turystycznej powodowana była w istocie okolicznościami nieuniknionymi i nadzwyczajnymi, które dodatkowo w znaczący sposób wpływały na jej realizację.

Zgromadzony materiał dowodowy potwierdził, że jedyną i wyłączną przyczyną odstąpienia od imprezy turystycznej przez powodów pozostawała rozwijająca się epidemia koronawirusa SARS CoV – 2 oraz związana z tym obawa o narażenie zdrowia i życia poprzez uczestnictwo w wykupionej wycieczce. Brak jest jakichkolwiek przesłanek, aby decyzja małżonków S. miała inne podłoże, z pewnością takiej ewentualności nie dostarczyło przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe. Jednocześnie nie może budzić najmniejszych wątpliwości, że zagrożenie epidemiologiczne związane z koronawirusem SARS CoV – 2 mieści się w kategorii okoliczności nieuniknionych i nadzwyczajnych, a przemawia za tym chociażby dynamika rozprzestrzenia się wirusa, zakres terytorialny, jakim została objęta pandemia (praktycznie cały świat), a przy tym jej szerokie skutki w wielu aspektach codziennego funkcjonowania, poczynając od zwykłej egzystencji, po oddziaływanie w sferach gospodarczych i ekonomicznych. Sytuacja ta z pewnością wykraczała poza ramy jakiegokolwiek kontroli którejkolwiek ze stron zawartej umowy, tak powodów, jak i organizatora imprezy turystycznej.

W tym miejscu koniecznym jest również zastrzeżenie, że rezygnacja z udziału w wycieczce nie była podyktowana wyłącznie subiektywną oceną sytuacji przez podróżnych, ale wynikała z ogólnie dostępnych informacji, w tym o ujawnieniu w dniu 26 lutego 2020 roku kolejnych przypadków zakażenia wirusem w miejscu docelowym (do tego nie ogólnie na terytorium Teneryfy, lecz miejscowości, w pobliżu, której małżonkowie S. mieli spędzić urlop) oraz objęciu 14 – dniową kwarantanną gości hotelowych. Z uzyskanych danych wynikało również, że choroba wywoływana wirusem pozostaje groźna w 15 % przypadków, a krytyczna w 2 %. Nieuprawnionym pozostawałoby w tego rodzaju sytuacji wymaganie od podróżnych weryfikowania swej wiedzy ogólnej w zakresie wirusologii (której z oczywistych względów posiadać nie muszą), w szczególności w odniesieniu do możliwego przebiegu rozprzestrzeniania się pandemii, w tym procentowego ryzyka zakażenia, czy też potencjalnego przebiegu choroby (łagodny, groźny, krytyczny według wskazań na tamtą datę hiszpańskich służb medycznych). Nie można również postawić im zarzutu, że decydując się na zakup imprezy turystycznej (styczeń 2020 roku) mieli wiedzę o istnieniu wirusa, a więc mogli rozważać hipotetyczny rozwój wypadków. Pomijając w tym miejscu sam powszechnie znany fakt, że w początkowej fazie pandemii wiedza dotycząca samego wirusa, sposobu jego rozprzestrzeniania, przebiegu choroby i wynikających z niej skutków stanowiła niewiadomą dla samych ekspertów z dziedziny medycyny, to istotnie w dacie podejmowania decyzji o wyborze oferty pozwanego biura zasięg rozwijającej się epidemii obejmował teren wschodniej Azji z przeważającym naciskiem na Chiny. Nie sposób zatem wymagać od konsumentów, aby byli w stanie przewidzieć rozwój wypadków na przestrzeni kolejnego miesiąca do daty planowanego wylotu. Warto zauważyć, że w historii

XXI wieku występowały już epidemie wirusów : SARS, prowadzącego do ciężkiego ostrego zespołu oddechowego (pierwsze zakażenia w listopadzie 2002 roku w Chinach), czy też MERS prowadzącego do śmiertelnego zapalenia płuc (pierwsze zakażenia w 2012 roku w Arabii Saudyjskiej), jednakże ich zasięg terytorialny ograniczał się głównie do terytorium Azji i Bliskiego Wschodu. Za wiarygodne w tym kontekście należy uznać depozycje M. S. (1), która wprost przyznała, że „powodowie mieli świadomość istnienia wirusa w odległych Chinach, a nie Europie”. Z ogólnie dostępnych danych (<https://www.worldometers.info/coronavirus/>) wynika również, że na dzień 26 lutego 2020 roku liczba odnotowanych przypadków koronawirusa w państwach europejskich wynosiła odpowiednio : 470 we Włoszech, 1.448 w Hiszpanii, 18 we Francji, 26 w Niemczech, czy też 13 w Wielkiej Brytanii (najwięcej stwierdzonych zakażeń w kraju – destynacji planowanego wyjazdu).

Pomimo, że w dacie rezygnacji z imprezy turystycznej pandemia koronawirusa pozostawała w początkowej fazie rozprzestrzeniania, należy uznać ją za okoliczność wpływającą w znaczący sposób na jej realizację. Nie wdając się w hipotetyczne dywagacje dotyczące potencjalnego narażenia powodów na zakażenie wirusem w trakcie urlopu (10 %, 30 %, czy 60 %), należy wyraźnie stwierdzić, że ryzyko takie obiektywnie występowało i miało znaczący wpływ na realizację imprezy turystycznej. Jeszcze raz podkreślenia wymaga, że pojęcie realizacji nie może być utożsamiane wyłącznie z faktycznym wykonaniem usługi przez operatora. Takie podejście obejmuje bowiem jedynie punkt widzenia organizatora wyjazdu, a przecież umowa o świadczenie usługi turystycznej jest dwustronna, w związku z czym interesy podróżnych nie mogą być w tej mierze całkowicie zmarginalizowane. Bezsprzecznym celem udziału w tego rodzaju wyjeździe pozostaje wykorzystanie urlopu jako czasu przeznaczanego na wypoczynek. Trudno zatem przyjąć, aby w przypadku powodów, którzy obawiali się o własne zdrowie i życie, pobyt na Teneryfie miał ten cel realizować. Nie sposób uznać, aby realizacja wypoczynku w ówczesnych warunkach, a więc przy współistniejącym ryzyku zarażenia przez samych podróżnych, objęcia kwarantanną z uwagi na możliwe zakażenie innego gościa hotelowego, dynamicznym rozwoju terytorialnym pandemii, czy też codziennej aktualizacji informacji odnośnie samego wirusa, przebiegu wywoływanej przez niego choroby i związanych z nią negatywnych następstw, miała przebiegać w sposób niezakłócony i prawidłowy. Hipotetycznie można zastanawiać się, jak miałyby wyglądać (przy występującej obawie o zdrowie i życie) funkcjonowanie powodów w trakcie wyjazdu, w szczególności w gronie innych (nieznanych) gości hotelowych, korzystanie z dostępnych atrakcji, czy możliwość zwiedzania regionu, a więc standardowy sposób realizacji urlopu, którego przeważająca część odbywa się co do zasady poza przydzielonym pokojem hotelowym. Sąd w niniejszym składzie stoi na stanowisku, że zaprezentowane okoliczności w znaczący sposób wpływały na realizację imprezy turystycznej. Jednocześnie nie jest możliwe w najmniejszym stopniu zaaprobowanie sytuacji, w której od podróżnych wymagane byłoby zaakceptowanie bliżej nieznanego, jednakże realnie istniejącego ryzyka zakażenia koronawirusem SARS CoV – 2 poprzez udział w uprzednio wykupionej imprezie turystycznej. Sąd nie kwestionuje faktu, że żadna z osób uczestniczących ostatecznie w wyjeździe nie została zarażona, a impreza przebiegała bez przeszkód. W żadnej mierze nie oznacza to jednak, że ryzyko takie nie występowało, a w przypadku powodów nie było możliwości, aby się zaktualizowało.

Uwzględniając powyższe rozważania Sąd przyjął, że rezygnacja z imprezy turystycznej powodowana była wystąpieniem nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności w miejscu docelowym, które miały znaczący wpływ na jej realizację. O ile nie można przyjąć, aby małżonkowie S. byli w stanie przewidzieć faktycznych rozwój wypadków związanych z pandemią koronawirusa SARS CoV – 2, o tyle rzeczywisty bieg dalszych wydarzeń jedynie potwierdza obiektywną zasadność podjętej decyzji. W odstępnie kilkunastu dni od planowego rozpoczęcia urlopu (1 marca 2020 roku) doszło bowiem do niespotykanego w swoje skali we współczesnych realiach ograniczenia przepływu osób, całkowitego wstrzymania komercyjnego ruchu lotniczego, wprowadzenia przez liczne państwa europejskie tzw. lockdownów, nie wspominając o znaczących ograniczeniach praw i swobód obywatelskich, czego główną przyczyną była konieczność zatrzymania rozprzestrzeniającej się pandemii wirusa i zapobieżenia negatywnym skutkom dla życia i zdrowia ludzkiego. W przypadku Rzeczypospolitej Polskiej pierwszy akt prawny wstrzymujący ruch lotniczy wydany został w dniu 13 marca 2020 roku (rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zakazów w ruchu lotniczym – Dz. U. 2020, poz. 436), a tego samego dnia Minister Zdrowia ogłosił stan zagrożenia epidemicznego (rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego – Dz.U. 2020, poz. 433), zaś z dniem 15 marca 2020 roku zamknięto granice kraju dla ruchu lotniczego i kolejowego,

przywrócono kontrole paszportowe na granicach, ograniczono wjazd na teren kraju jedynie do pracowników i obywateli polskich, wprowadzono zasady kwarantanny po przyjeździe do kraju, zamknięto placówki oświatowe, ograniczono działalność punktów usługowych, handlowych, rozrywkowych, czy rekreacyjnych, a także znacząco ograniczono zasady dotyczący zgromadzeń publicznych i osób w nich uczestniczących. Okoliczności te wskazują na obiektywny charakter przesłanek, jakimi kierowali się powodowie odstępując od umowy o realizację usługi turystycznej (obawa o życie i zdrowie), tym bardziej, że decyzja ta podejmowana była w początkowej fazie rozwoju pandemii, przy braku jednoznacznych i kategoriycznych prognoz (w tym medycznych) co do dalszego jej przebiegu, potencjalnych następstw, obrazu samej choroby oraz związanych z nią skutków dla życia i zdrowia ludzkiego. W konsekwencji należało przyjąć, że wystąpiły ustawowe przesłanki z art. 47 ust. 4 ustawy, które uprawniały M. S. (1) i G. S. nie tylko do rezygnacji z wyjazdu, ale również żądania od jego organizatora zwrotu całości uiszczonych świadczeń. Skoro strona pozwana zwróciła powodom jedynie kwotę 1.065,62 złotych, a łączna wartość uiszczonych świadczeń obejmowała 5.328,10 złotych, to zasadnym pozostawało domaganie się dalszej kwoty 4.262,48 złotych (5.328,10 złotych – 1.065,62 złotych).

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 47 ust. 6 ustawy, zgodnie z którym organizator turystyki dokonuje zwrotu poniesionych opłat i wpłat, o których mowa w ust. 4 i 5, w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy o udział w imprezie turystycznej, z jednoczesnym uwzględnieniem treści żądania pozwu, a więc od dnia 24 sierpnia 2020 roku. Odstąpienie od umowy miało miejsce w dniu 26 lutego 2020 roku, a 14 – dniowy termin wynikający z przepisów ustawy upływał w dniu 11 marca 2020 roku, a zatem brak realizacji świadczenia w tym terminie skutkowało po stronie organizatora imprezy turystycznej opóźnieniem od dnia 12 marca 2020 roku. Sąd pozostawał jednak związany żądaniem pozwu (art. 321 § 1 k.p.c.) w związku z czym określił początek wymagalności należności ubocznych na dzień 24 sierpnia 2020 roku. W tym miejscu należy wskazać, że w realiach niniejszej sprawy nie zaktualizowały się przesłanki do wydłużenia terminu w oparciu o treść art. 15k ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2020, poz. 568 z późn. zm.), gdyż skuteczne odstąpienie od umowy przez powodów miało miejsce przed wejściem w życie samej ustawy (8 marca 2020 roku). W przedmiotowym akcie prawnym nie wprowadzono również jakiegokolwiek zapisu, który zasięgiem czasowym ustawy obejmowałby zdarzenia (w tym przypadku odstąpienie od umowy) sprzed uzyskania przez nią mocy obowiązującej. W myśl bowiem art. 36a ustawy zakreślono jedynie graniczny termin do jakiego możliwe jest złożenie oświadczenia o rezygnacji z imprezy turystycznej ze skutkiem z art. 15k ust. 1 (wydłużony termin uzyskania skuteczności przez oświadczenie) tj. do dnia 1 października 2020 roku. Należy zatem przyjąć, że ustawa z dnia 2 marca 2020 roku, w tym wydłużony czas na realizację świadczenia w związku z odstąpieniem od umowy (art. 15k ust. 1) znajduje zastosowanie wyłącznie do rezygnacji jakie miały miejsce począwszy od dnia 8 marca 2020 roku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Powodowie ponieśli łączne koszty w wysokości 1.317 złotych (400 złotych tytułem opłaty od pozwu – art. 13 ust. 1 pkt 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, 900 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego - § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa) i taka kwota została przyznana na ich rzecz od strony pozwanej.